

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Kortárs filmművészet és a filmfesztiválok (Szabadon választott)

A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Fábics Natália, fabics@mome.hu és fabics@g.mome.hu

Kód:	Tantervi hely:	Javasolt félév:	Kredit: 5	Tanóraszám: 4 (heti) + közös filmnézések Egyéni hallgatói munkaóra: - átlag heti 8-10 óra filmnézés - átlag heti 3-4 óra szövegolvasás, beszámoló írása - vizsgaidőszakban készülés a vizsgára
Kapcsolt kódok:	Típus: előadás és konzultáció	Szab.vál-ként felvehető-e? igen	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	

A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):

A korábbi tanrend szerint *Bevezetés a filmtörténetbe 1-2.* néven futott kurzusok sikeres teljesítése egy korábbi félévben, vagy az új tanrend szerint a Média Intézet hallgatóinak a 3. félévtől (miután teljesítették a Média Stúdiók keretében a „Bevezetés a filmkultúrába”, valamint a 2. félévben a „Bevezetés a filmtörténetbe: az európai modernizmus” kurzusokat).

FONTOS: Kérem, hogy a 2020. őszi félévben a kurzust csak olyan hallgatók vegyék fel, akik már korábban teljesítették a fenti előfeltételeket! Amennyiben valaki korábbi tanulmányai során tanult filmtörténetet, vegye fel a kapcsolatot a kurzus vezetőjével emailben (fabics@mome.hu), és írja le hol, milyen formában, pontosan mit tanult, ami miatt befogadható a kurzusra.

A kurzus célja és alapelvei:

A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó tudást szerezzenek a kortárs filmművészet, valamint a filmfesztiválok történetéről. Az európai újhullámok levonulásától indulva tekintjük át a jelenig tartó időszakot elsősorban stílus- és műfaj történeti szempontból, ugyanakkor áttekintjük a filmfesztiválok és a filmművészet összefüggéseit is. (A kurzus elsősorban az európai és az amerikai mozira fókuszál, kitekintéssel az ázsiai filmművészet releváns részeire.)

Cél ugyanakkor, hogy a hallgatók ezen ismereteiket képesek legyenek szakmai tevékenységük során gyakorlati szempontból is hasznosítani. A kurzus segítségével a hallgatók elsajátítják a kortárs filmművészet alkotásainak szakszerű elemzési módszereit, valamint a filmfesztiválok rendszerében való tájékozódás képességét.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás:

- Tájékozott a kortárs filmtörténet és -elmélet főbb módszereit és elméleteit illetően.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a kortárs filmművészetrel kapcsolatos főbb elméletekről, annak stíluskorszakairól és irányzatairól, fontosabb alkotásairól.
- Tájékozott az egyes szaktörténeti nézőpontok terén a kortárs filmművészet főbb módszereit és elméleteit illetően.
- A filmművészet és a filmfesztiválok szerepe és felelőssége a társadalomban, a kultúrában.

Képesség:

- Felismeri a kortárs filmművészet által felvetett és megoldott vagy megoldandó problémákat, reflektál azokra.
- Értékeli a kortárs filmművészetrel kapcsolatos koncepciókat.
- Írott szakszövegolvasási és -értelmezési képességek fejlesztése.
- Véleményét szakmai szempontokkal alá tudja támasztani.
- Képes önálló, sőt kritikai álláspontot kialakítani a kortárs filmművészetrel kapcsolatos kérdésekben szaktörténeti és -elméleti érvekre támaszkodva.
- A megszerzett ismereteket be tudja építeni a tervezés és alkotás, illetve a kutatás folyamatába.
- A kortárs filmművészeti alkotásokban megjelenő kulturális minták felismerése.

Attitűd:

- Kritikai érzékkel viszonyul a kortárs filmművészet alkotásaihoz, a különböző alkotói és gyártási gyakorlatokhoz és eredményekhez.
- Kritikai érzékkel viszonyul a filmfesztiválok rendszeréhez, valamint napjaink filmgyártási és -forgalmazási rendszereihez.
- Elkötelezett kortárs filmművészettel és a filmfesztiválokkal kapcsolatos szakirodalom mély ismerete iránt.
- Elkötelezett a kortárs filmművészet alkotásainak és alkotóinak ismerete iránt.
- Nyitottság az új ismeretekre, szempontokra, módszerekre.

Autonómia és felelősségvállalás:

- Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit, helyzetét a kortárs filmművészet és a filmfesztiválok viszonylatában.
- Hiteles, filmtörténei és -elméleti ismereteken alapuló véleményalkotásra törekszik.
- Önállóan tájékozódik és megvalósítja vállalt feladatait. Változó helyzetekben mozgósítja tudását és képességeit.
- Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit.

A témákhoz kötelező filmként rendelt művek megtekintése értelemszerűen kötelező, lehetőség szerint a megadott időpontokban (az előadások nagyban építenek a filmek ismeretére!). Az ajánlott filmek szóba kerülnek az előadások során, megtekintésük nem kötelező, de segíti a vizsgára való felkészülést.

Bevezetés.

A modern film. Korábban tanultak ismétlése, összefoglalása.

A következő filmek ismerete alapvetés – amennyiben még nem ismertek, vagy 1-2 évnél régebben látottak, a kurzus kezdetéig meg kell nézni őket (konkrét számonkérésben nem fognak szerepelni): Godard: *Bolond Pierrot* (1965), Truffaut: *400 csapás* (1959), Fellini: *Az édes élet* (1960), Antonioni: *A kaland* (1960), Bergman: *Persona* (1966)

Ajánlott filmek: Godard: *Kifulladásig* (1960), *Éli az életét* (1962), *Week End* (1967), Truffaut: *Lőj a zongoristára!* (1960), *Jules és Jim* (1962), Antonioni: *Az éjszaka* (1960), Bergman: *A hetedik pecsét* (1957), *Tükör által homályosan* (1961), *Úrvacsora* (1963), Fellini: *Cabiria éjszakai* (1957), *8 és 1/2* (1963), Antonioni: *A barátok* (1955), *Napfogyatkozás* (1962), Pasolini: *A csóró* (1961), Jancsó: *Oldás és kötés* (1963), Bergman: *Egy nyár Mónikával* (1953), *A nap vége* (1957), *A csend* (1963), Buñuel: *Az öldöklő angyal* (1962), Resnais: *Szerelmem, Hirosima* (1959), Resnais: *Tavalay Marienbadban* (1961), Bresson: *A zsebtolvaj* (1959), Fellini: *Országúton* (1954)

A modern film vége. '68 után: a politikus-kritikus film. Az európai művészfilm az 1970-es években: későmodernizmus és midcult. A kelet-európai film a pangás évtizedében.

Kötelező filmek: Pasolini: *Teorema* (1968), Ferreri: *A nagy zabálás* (1973), Luis Bunuel: *A burzsoázia diszkrét bája* (1972), Tarkovszkij: *Stalker* (1979)

Ajánlott filmek: Tarkovszkij: *Tükör* (1974), *Nosztalgia* (1983), *Áldozathozatal* (1986), Ferreri: *Dillinger halott*, Pasolini: *Salo* (1975), Buñuel: *A szabadság fantomja* (1974), Makavejev: *Sweet Movie* (1973), Mihalkov: *Etűdök gépzongorára* (1977)

A német új film

Kötelező filmek: Fassbinder: *A félelem megeshi a lelket* (1973), Wenders: *Az amerikai barát* (1977)

Ajánlott filmek: Fassbinder: *A zöldségkereskedő* (1971), Herzog: *Aguirre, Isten haragja* (1972), Nicholas Roeg: *Ne nézz vissza!* (1973)

A filmes modernizmus Európán kívül: a kínai ötödik generáció és a tajvani újhullám. az iráni film a kétezres években.

Kötelező filmek: Kaige Chen: *Isten veled, ágyasom!* (1993), John Woo: *Szebb holnap* (1986), Kiarostami: *Közelkép* (1990), Yimou Zhang: *A repülő török klánja* (2004), Tran Anh Hung: *A riksás fiú (Xich lo)*, 1995)

Ajánlott filmek: Chen Kaige–Zhang Yimou: *Sárga föld* (1984), Mohsen Makhmalbaf: *A biciklista* (1987), Kiarostami: *Hol a barát háza?* (1987), *A kulcs* (1987), *Copie conforme (Hiteles másolat)*, 2010), Jafar Panahi: *A fehér léggömb* (1995), *Ez nem egy film* (2011), *Taxi Tehran* (2015), Asghar Farhadi: *Elly története* (2009), *Nader és Simin - Egy elválás története* (2011), *Az ügyfél (Forushande)*, 2016), Hou Hsiao-hsien: *A szomorúság városa I., A szomorúság városa II.* (1989), Yimou Zhang: *Vörös cirokmező* (1987), *Hős* (2002), King Hu: *Egy csipetnyi Zen* (1971), John Woo: *A bérgyilkos* (1989), *Golyó a fejbe* (1990), *Hard Boiled* (1992), *Face/Off* (1997), *Vörös szikla* (2008), Tran Anh Hung: *A zöld papaya illata* (1994)

Európai művészfilmes hatások a hatvanas–hetvenes évtized amerikai filmjeiben, hollywoodi reneszánsz és új-hollywood.

Kötelező filmek: Mike Nichols: *Diploma előtt* (1967), Steven Spielberg: *Cápa* (1975), Fosse: *Mindhalálíg zene* (1979), Badham: *Szombat esti láz (Saturday Night Fever)*, 1977), Francis Ford Coppola: *A keresztapa* (1972), Polanski: *Rosemary gyermeke* (1968), Eastwood: *Fennsíkok csavargója* (1973), Alan J. Pakula: *Az elnök emberei* (1976), Martin Scorsese: *A taxisofőr* (1976)

Ajánlott filmek: John Schlesinger: *Éjjéli cowboy* (1969), Alan J. Pakula: *Az elnök emberei* (1976), Penn: *Éjszakai lépések* (1975), Cassavetes: *New York árnnyai* (1959), Friedkin: *Az ördögűző* (1973), Robert Altman: *A hosszú búcsú* (1973), Peckinpah: *Pat Garrett and Billy the Kid* (1973), Steven Spielberg: *Harmadik típusú találkozások* (1977), Zinnemann: *Déliidő* (1952), Martin Scorsese: *Aljas utcák* (1973), Roman Polanski: *Kínai negyed* (1974)

Videoboom és klipesztétika: új médiumok, technikai fejlesztések. Az amerikai független film.

Kötelező filmek: Kubrick: *Ragyogás* (1980), George Lucas: *Star Wars IV. - Csillagok háborúja* (1977)

Ajánlott filmek: Steven Lisberger: *TRON, avagy a számítérek lázadása* (1982), John Schlesinger: *Maraton életre-halálra* (1976)

Az amerikai független film.

Kötelező filmek: Soderberg: *Szex, hazugság, videó* (1989), Tarantino: *Kutyaszorítóban* (1992)

Ajánlott filmek: Jarmusch: *Florida, a paradicsom* (1984), Allen: *Annie Hall* (1977), Solondz: *A boldogságtól ordítani* (1998), Gus Van Sant: *Otthonom, Idaho* (1991), *Néha a csajok is úgy vannak vele* (1993), Hartley: *A semmi ágán* (1990), Cronenberg: *Karambol* (1996)

A filmes posztmodern. Műfaji destrukció és rekonstrukció. Angol barokk és francia újromantika a nyolcvanas-kilencvenes években. A Dogma-mozgalom.

Kötelező filmek: Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője* (1989), Besson: *A nagy kétség* (1988), Carax: *A Pont-Neuf szerelmesei* (1991), Lars von Trier: *Hullámtörés* (1996), Vinterberg: *Születésnap* (1998)

Ajánlott filmek: Besson: *Metró* (1985), Greenaway: *A rajzoló szerződése* (1982), Emir Kusturica: *Macska-jaj* (1998), Lars von Tier: *Idióták* (1997), Vinterberg: *A vadászat* (2012) Jordan: *Síró játék – The Crying Game* (1992), Luhrmann: *Kötelező táncok* (1992), Pedro Almodóvar: *Asszonyok a teljes idegösszeomlás szélén* (1988)

A blockbusterek: a Cápától a Marvel univerzumig. A mainstream mozi a legújabb trendek tükrében: streaming platformok, transzmediális világok, sorozatok, minőségi (?) sorozatok etc.

Kötelező filmek: 1-2 éppen aktuálisan a mozikban vetített blockbusterek közös megtekintése (moziban!)

Nem képezik a kötelező filmek körét, de alapvetés a következő „világok”, sorozatok ismerete: Marvel univerzum, Star Wars univerzum, Harry Potter filmek, Gyűrűk ura filmek, Matrix filmek, Stranger Things, Riverdale, Sabrina, Mindhunters, Altered Carbon, Little Big Lies, Chernobyl, The Loudest Voice, Leaving Wonderland, True Detective, és így tovább...

Filmfesztiválok és a kortárs globális mozi.

Kortárs szerzőiség. Lars von Trier, Kim Ki-duk, Wong Kar-wai, Tarr Béla, Michael Haneke, Park Wan-Chook, Gaspar Noé.

Kötelező filmek: Ki-duk Kim: *Tavaszi, Nyár, Ősz, Tél... és Tavasz* (2003), Wong Kar-wai: *Szerelmemre hangolva* (2000), Park Wan-Chook: *Oldboy* (2003), Haneke: *Caché* (2005), Gaspar Noé: *Visszafordíthatatlan (Irréversible)*, 2008), Villeneuve: *Blade Runner 2049* (2017), Tarr Béla: *A torinói ló* (2011), Nemes Jeles László: *Saul fia* (2015) + 1-2 aktuálisan a mozikban vetített szerzői film közös megtekintése (moziban!)

Kötelező filmek összefoglaló listája:

1. Pasolini: *Teorema* (1968)
2. Ferreri: *A nagy zabálás* (1973)
3. Luis Bunuel: *A burzsoázia diszkrét bája* (1972)
4. Tarkovszkij: *Stalker* (1979)
5. Fassbinder: *A félelem megeszi a lelket* (1973)
6. Wenders: *Az amerikai barát* (1977)
7. Kaige Chen: *Isten veled, ágyasom!* (1993)
8. John Woo: *Szebb holnap* (1986)
9. Kiarostami: *Közelkép* (1990)
10. Yimou Zhang: *A repülő török klánja* (2004)
11. Tran Anh Hung: *A riksás fiú (Xich lo)*, 1995)
12. Mike Nichols: *Diploma előtt* (1967)
13. Polanski: *Rosemary gyermeke* (1968)
14. Eastwood: *Fennsíkok csavargója* (1973)
15. Alan J. Pakula: *Az elnök emberei* (1976)
16. Martin Scorsese: *A taxisofőr* (1976)
17. Fosse: *Mindhalálíg zene* (1979)

18. Badham: *Szombat esti láz (Saturday Night Fever, 1977)*
19. Francis Ford Coppola: *A keresztapa (1972)*
20. Stanley Kubrick: *Ragyogás (1980)*
21. Steven Spielberg: *Cápa (1975)*
22. George Lucas: *Star Wars IV. - Csillagok háborúja (1977)*
23. Soderberg: *Szex, hazugság, videó (1989)*
24. Tarantino: *Kutyaszorítóban (1992)*
25. Peter Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője (1989)*
26. Besson: *A nagy kékség (1988)*
27. Carax: *A Pont-Neuf szerelmei (1991)*
28. Vinterberg: *Születésnap (1998)*
29. Lars von Trier: *Hullámtörés (1996)*
30. Haneke: *Caché (2005)*
31. Ki-duk Kim: *Tavaszi, Nyári, Őszi, Téli... és Tavasz (2003)*
32. Wong Kar-wai: *Szerelemre hangolva (2000)*
33. Park Wan-Chook: *Oldboy (2003)*
34. Bong Joon-Ho: *Élősködők (2019)*
35. Gaspar Noé: *Visszafordíthatatlan (Irréversible, 2008)*
36. Villeneuve: *Blade Runner 2049 (2017)*
37. Tarr Béla: *A torinói ló (2011)*
38. Nemes Jeles László: *Saul fia (2015)*
39. + összesen 2-4 aktuálisan a mozikban vetített film (lásd tematika)

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük:

A tanórák elsősorban előadások, de bizonyos témák kapcsán interaktív. Beszélgetéseket kezdeményez a kurzus vezetője.

A félév során közös filmnézésekre is sor kerül (moziban, aktuálisan műsoron lévő filmek) – ezekre lehetőség szerint csoportosan mennek a kurzus hallgatói és annak vezetője.

Konzultációk, igény szerint, a beadandók kapcsán.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Kötelező filmek megtekintése, a kurzus vezetője által a félév során jelzett menetrend szerint.
- Előadásokon való részvétel, jegyzetelés – az órai jegyzet a vizsgára való felkészülés alapja.
- A kötelező olvasmányok (szakirodalom) elolvasása, feldolgozása, a félév elején ismertetett menetrend szerint ezek alapján beadandók írása.
- Opcionálisan az ajánlott filmek megtekintése.
- Felkészülés a félév végi írásbeli vizsgára.

A tanulás környezete:

tanterem, külső helyszín, online

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

Értékelés módja:

- filmismereti ZH a szorgalmi időszakban a kötelező filmek alapján, 3 alkalommal (ezek eredménye nem számít be a jegybe, de legalább 70%-osra kell teljesíteni őket, ahhoz, hogy a hallgató vizsgázhasson)
- szakszövegértés beadandó a félév során 4 alkalommal, a félév elején ismertetett menetrend szerint, előre megadott szövegek alapján (teljesített/nem teljesített értékelést kapnak erre a hallgatók, mindhárom beadandónak „teljesített” minősítést kell kapnia ahhoz, hogy a hallgató részt vehessen a vizsgán – ’nem teljesített’ esetében a beadandót újra meg kell írni!).
- írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban, melynek a következő elemei lesznek:
 - o teszt a féléves anyag alapján (órán elhangzottak)
 - o válasz rövid esszékérdésekre a féléves tananyag alapján – a kérdések előre meg lesznek adva, ezeket ki lehet otthon dolgozni, a vizsgán 6 kérdést kapnak a hallgatók, melyekre írásban kell válaszolni

- szakszövegértési feladat – rövid, a félév tematikájába illeszkedő filmtörténeti tanulmány elolvasása, és arra vonatkozó kérdések megválaszolása

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

- Részvétel az órákon.
- A fentiekben felsorolt ZH-k, beadandók, vizsga teljesítése.

Az érdemjegy kiszámítása (az egyes értékelt követelmények eredménye hogyan jelenik meg a végső érdemjegyben?):

- A félév során írt filmismereti ZH-kra külön osztályzatokat nem kapnak a hallgatók, azok legalább 70%-os teljesítése előfeltétele a vizsgának.
- A félév során írt beadandókra sem kapnak külön osztályzatot a hallgatók, csak 'teljesített' és 'nem teljesített' értékelést. Minden egyes 'nem teljesített' értékelés egy jegy levonást eredményez az írásbeli vizsgára kapott érdemjegyből (lásd alább).
- Az érdemjegy az írásbeli vizsgára kapott osztályzat. Az írásbeli vizsga elemei: tesztkérdések, rövid esszékérdések, szövegértési feladat.

Kötelező irodalom:

A félév során a beadandók kapcsán kiadott szövegek.

Ajánlott irodalom:

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai – Az európai művészfilm 1950-1980*. Budapest. Palatinus, 2010.

Kristin Thompson – David Bordwell: *A film története*. Budapest. Palatinus, 2007
Új Oxford Filmenciklopédia. Budapest. Glória Kiadó, 2003.

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- teljeskörű beszámítás/elismerés lehetséges
- részleges beszámítás/elismerés lehetséges
- nincs lehetőség elismerésre/beszámításra

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: